

FO

Prinsippprogram 2023-2027

fo.no

Innhold

Innledning	4
FOs verdiforankring	4
En velferdsstat bygd på solidaritet, likeverd og rettigheter	5
Respekt for enkeltmennesker og retten til et verdig liv	6
1. Løn, arbeidsforhold og arbeidsmiljø	6
1.1 Solidarisk og rettferdig lønspolitikk	8
1.2 Gode arbeidsforhold	9
1.3 Trygt arbeidsmiljø	10
2. Profesjonspolitisk arbeid	11
2.1 Oppgåvene til velferdsstaten skal løysast fagleg forsvarleg og med god kvalitet	11
2.2 God kvalitet på utdanningane sikrar gode profesjonsutøvarar	12
2.3 Utdanningane må vere praksisnære og forskingsbaserte	12
3. Helse- og sosialpolitikk	14
3.1 God kvalitet og tilgjengelege velferdstenester for alle	15
3.2 Sterke lokalsamfunn	15
3.3 God oppvekst for barn og unge	16
4. Kvinne- og likestillingspolitikk	17
4.1 Kvinnepolitikk	17
4.2 Likestillingspolitikk	19
5. Klima og miljø	20
6. Internasjonalt samarbeid og solidaritet	21
6.1 Fagforeiningssamarbeid på tvers av landegrenser løyser internasjonale utfordringar	21
6.2 Profesjonsfagleg dialog bidreg til internasjonal fagutveksling	22
6.3 Internasjonalt solidaritetsarbeid sikrar global forståing og engasjement	22

Innledning

FO er fagforeininga for barnevernspedagogar, sosionomar, vernepleiarar og velferdsvitarar. Medlemmane i FO har eit unikt sosialfagleg blikk på sosiale, økonomiske og helsemessige problem i samfunnet. Det er den sosiale dimensjonen ved faga som bind oss saman. Kompetansen som FO-medlemmane sit med, er såleis heilt uvurderleg i helse-, sosial- og velferdstenestene.

FO har som hovudmål å betre løns- og arbeidsforholda til medlemmane og vareta dei profesjonsfaglege interessene deira. Forbundet skal synleggjere og vise behovet for kompetansen til medlemmane, og den viktige rolla profesjonane har som premissleverandørar og bidragsytarar i velferdsstaten. FO skal drive politisk påverknadsarbeid på sentrale politikkområde. Forbundet har ein tydeleg verdiforankra politikk. FO er partipolitisk uavhengig og for ei fri og uavhengig fagrørsle. FO er tilslutta LO og har organisasjonsretten for barnevernspedagogar, sosionomar, vernepleiarar og velferdsvitarar. Å vere medlem i FO betyr å stå opp for seg sjølv og kollegaer, for dei sosialfaglege profesjonane og for alle som har behov for helse-, sosial- og velferdstenester.

FO skal vere ei open, synleg og profilert fagforeining. FO skal vere ei fagforeining med sterk faglegheit og tydeleg kampkraft. Politisk påverknad, organisasjonsbygging, skulering av tillitsvalde og rekruttering skal stå sentralt. FO skal vere eit naturleg val, og bidra til å styrkje profesjonsidentiteten til dei som er eller utdannar seg til å bli barnevernspedagogar, sosionomar, vernepleiarar og velferdsvitarar. FO skal bidra til å styrkje profesjonsidentitet og organisasjonsgrad blant barnevernspedagogar, sosionomar, vernepleiarar og velferdsvitarar. FO anerkjenner behovet for ulik kompetanse og tverrfaglegheit i tenestene.

Verdiforankringa til FO

FO er både fagforeining og profesjonsforbund. FO har eit humanistisk og demokratisk verdigrunnlag, og det pregar både arbeidet vårt og politikken vi står for. Som fagforeining arbeider vi dagleg med utfordringar knytte til løns- og arbeidsvilkåra til medlemmane, og vilkåra deira for profesjonsutøving. FO er grunnlagt på erkjenninga av at kvar

profesjon løftar seg ved å gå saman i eit større sosialfagleg fellesskap. Akkurat som kvar profesjonsutøvar står sterkare ved å fagorganisere seg.

Ein velferdsstat bygd på solidaritet, likeverd og rettar

FO-profesjonane har vakse fram parallelt med den norske velferdsstaten. Fagrørsla har vore og må vere sentral i å byggje velferdsstaten med verdiar som solidaritet og kollektive løysingar.

Velferdstenestene skal finansierast av det offentlege. Det er eit offentleg ansvar å sørgje for at velferdstenester er av høg kvalitet, universelle, skattefinansierte, differensierte og tilgjengelege for alle uavhengig av juridisk status. Styring og leiing av tenestene i velferdsstaten skal vere basert på tillit til kompetansen og det faglege skjønnet til dei tilsette. FO skal kjempe mot fattigdom og ulikskap i levekår, og aktivt forsvare og vidareutvikle velferdsstaten.

Klimaendringar og tap av naturmangfald truar velferda og naturen vi er avhengige av. FO skal vere ein aktiv pådrivar i kampen mot klima-, miljø- og naturødeleggingar.

Eit demokratisk samfunn tufta på likskap og rettfærd føreset inkludering. Heile folkesetnaden skal ha påverknadskraft og høve til å delta i samfunnsutviklinga. Fleire internasjonale konvensjonar inneheld verdiar FO vil skal gjelde alle. FO forsvargar individuelle fridomar som ytringsfridom og organisasjonsfridom.

Full likestilling mellom kjønna og likebehandling av menneske uavhengig av sosial, økonomisk og juridisk status, kjønns- og seksualitetsmangfald, funksjonsevne, alder, livssyn, etnisk bakgrunn og kultur er viktige mål for forbundet. Alle menneske har rett til å definere seg sjølve. FO støttar innføringa av eit tredje juridisk kjønn.

FO anerkjenner rettane til den samiske folkesetnaden som urfolk, og kampen som samane fører for å utvikle og bevare språket sitt, kulturen sin og samfunnslivet sitt.

Respekt for enkeltmenneske og retten til eit verdig liv

Når helse- og sosialarbeidarar møter menneske med behov for hjelp, aktualiserer det tema som hjelp og kontroll, frivilligheit og tvang, individ og samfunn. FO-medlemmane skal jobbe i tråd med det yrkesetiske grunnlagsdokumentet til FO. Det inneber å handtere etiske dilemma som del av yrkesutøvinga. Respekten for enkeltmennesket og retten til eit verdig liv er grunnleggjande i helse- og sosialfagleg arbeid. Likeverd og inkludering, sjølvråderett og engasjement, tryggleik, openheit og omsorg er sentrale verdiar som må liggje til grunn for praksisen til profesjonsutøvarane.

Den enkelte FO-medlem er ansvarleg for eigne handlingar og for å utvikle seg som profesjonsutøvar gjennom etisk, fagleg og juridisk refleksjon over eigen praksis.

Medlemmane i FO har ansvar for å seie frå om og engasjere seg i forhold som skaper sosiale problem og bidreg til sosial utanforskap og uverdige livsvilkår.

1. Løn, arbeidsforhold og arbeidsmiljø

Tariffpolitikken til FO skal vere tufta på ein solidarisk og rettferdig lønspolitik. Trepertssamarbeidet føreset høg grad av organisering i arbeidslivet. Samarbeid er berande i den norske modellen, og sikrar god involvering og gjensidig plikt til å skape kvalitet i tenestene. Fagorganisering og faglege rettar er grunnpilaren for eit velfungerande og godt arbeidsliv. Lov og avtaleverk skal sikre dette.

FO skal forsvare ei sterk arbeidsmiljølov og gode kollektive avtalar. FO skal vareta verdien av tariffavtalen og sikre streikeretten.

Ein god arbeidslivspolitik skal vareta alle arbeidstakarar i eit livsløpsperspektiv.

1.1 Solidarisk og rettferdig lønspolitik

Fastsetjinga av løn skal i hovudsak gjerast sentralt. Ved lokal lønsdanning skal det leggjast sterke føringar i tråd med lønspolitikken til FO.

Omsynet til likeløn skal stå sentralt i alle delar av lønsdanninga, også lokalt. Aktivitets- og utgreiingsplikta (ARP) må nyttast aktivt for å avdekkje og jamne ut ulikeløn. Frontfagsmodellen er ikkje til hinder for å gi kvinnerike grupper i offentleg sektor eit likelønsløft.

Lik løn for arbeid av lik verdi, uavhengig av kjønn

Ei løn å leve av er viktig i eit likestillingsperspektiv, og likeløn er ein føresetnad for det. Kvinnerike yrke og tenestoområde er lågare verdsette, trass i at krava til kompetanse og utdanningslengde er dei same. Dette er verdsetjingsdiskriminering som inneber at lønsskilnader i stor grad følgjer ein kjønnsdelt arbeidsmarknad.

Ulik løn mellom langtidsutdanna i privat og offentleg sektor, og mellom kvinnerike og mannsdominerte område, skal motverkast. Løna innanfor eitt og same forhandlingsområde skal vere lik for likeverdige grupper.

Utdanning og kompetanse skal løne seg

Utdanning på alle nivå, relevant yrkeserfaring, ansiennitet, ansvar og leiarskap skal gi lønsmessig utteljing.

Grøne tariffkrav

FO skal fremje grønne tariffkrav i form av føresegner som kan betre og vareta omsynet til natur, klima og miljø.

Velferdstenester skal ikkje drivast av profittomsyn

Velferdstenestene skal i hovudsak drivast av det offentlege, i samarbeid med ideelle verksemder som eit supplement. Verksemder skal ikkje «tariffhoppe» for å unngå gode tariffavtalar, då det svekkjer løns- og arbeidsvilkåra til arbeidstakarane. Det skal vere bransjevis harmonisering av tariffavtalar.

Tillitsvalde skal ha lovfesta rett til innsyn i arbeidsavtalar, løns- og arbeidsforhold. Det gjeld òg ved konkurranseutsetjing og privatisering av tenester. Norske løns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alle som arbeider i Noreg, og FO skal arbeide mot sosial dumping.

1.2 Gode arbeidsforhold

Alle arbeidsforhold skal vere regulerte gjennom eit sterkt lov- og avtaleverk som sikrar medrårderett.

Faste tilsetjingar, heile stillingar og normalarbeidsdag er norma

Faste tilsetjingar og heile stillingar skal vere ein lovfesta rett. Normalarbeidsdagen er eit viktig prinsipp for arbeidstidsregulering. Ein regulert normalarbeidsdag skal sikre lønsmessig kompensasjon for upraktisk arbeidstid. FO ønskjer ein arbeidstidsreduksjon der målet er 6 timars normalarbeidsdag / 30 timars veke, med mål om full lønsskompensasjon.

Alternative arbeidstidsordningar skal ha minst like gode vilkår som dei ordinære. Fagforeiningane skal forvalte innstillingsretten sentralt. Det blir stilt krav til strenge faglege grunngivingar, og at omsynet til helse, miljø og tryggleik blir vareteke ved innføring av alternative arbeidstidsordningar. All arbeidstid der arbeidstakar står til disposisjon, skal telje fullt ut som arbeidstid og bli løna deretter.

Gode permisjonsrettar

Ein solid og likestilt foreldrepermisjon, delt mellom foreldra, er sentral for å oppnå eit meir likestilt arbeids- og familieliv. Ein omfattande foreldrepermisjonskvote til far eller medforelder er framleis nødvendig. Alle skal ha sjølvstendig rett til opptening av foreldrepengar. Tyngjande omsorgsoppgåver skal gi gode permisjonsrettar med løn.

Gode pensjonsordningar

Folketrygda, AFP og tenestepensjonsordningane må sikre ein trygg og verdig alderdom for alle. Alderspensjonen til uføre må stå i eit rimeleg forhold til alderspensjonen som arbeidsføre får. Studium skal gi pensjonspoeng.

Påslagsordningane i offentlig og privat sektor må vareta behova til dei ulike arbeidstakargruppene. FO skal arbeide for at samla pensjon ved 67 år skal gi ei inntektsdekning på minst to tredelar av løna. Pensjonsreforma må evaluerast.

Pensjonssystemet må verke omfordelande. Samspelet mellom alderspensjonen i folketrygda og tenestepensjonsordningane må greiast ut. Det må innførast ei reell tidlegpensjonsordning i folketrygda som gjer det mogleg for dei som treng det, å gå av tidleg med eit godt pensjonsnivå. Yrkesgrupper i det offentlege som har behov for særaldersgrenser, må få dette.

Eit inkluderande arbeidsliv inneber tilrettelegging i alle livsfasar. Ein god personalpolitikk handlar om ein god arbeidslivspolitikkk der arbeidsmiljø, arbeidsvilkår, verdsetjing og høve til utvikling medverkar til at arbeidstakarar trivst og kan stå i arbeid fram til pensjonsalder.

Arbeidsgivar skal leggje til rette for fagleg utvikling

Faglege karriereveggar i arbeidsforholdet bidreg til at erfaring og høg kompetanse blir behalde nær brukarane. Det skal etablerast system som legg til rette for fagleg oppdatering gjennom vidareutdanning og kompetanseutvikling for alle tilsette. Alle tilsette skal vere sikra god oppfølging. Tilsette må få tid og høve til både rettleiing og til etisk og kritisk refleksjon i profesjonsutøvinga.

1.3 Trygt arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet skal vere tilrettelagt slik at det førebyggjer stress, tidspress, mobbing, konfliktar og fysiske og emosjonelle belastningsskadar. Arbeidstakarane skal ha eit sterkt vern mot arbeidsmiljøbelastningar som vald, truslar, trakassering og netthets. Arbeidsgivar har eit særleg ansvar for å følgje opp eit godt og trygt arbeidsmiljø i samarbeid med tillitsvalde.

FO skal jobbe for gode juridiske rammevilkår som sikrar eit godt og trygt arbeidsmiljø på arbeidsplassen, heimekontor og hybride tilrettelagde arbeidsplassar. Arbeid med helse, miljø og tryggleik må tilpassast arbeid i velferdstenestene. Yrkesskadeerstatning må òg gjelde skadar som

oppstår under øvingar og trening i regi av arbeidsgivar.

FO skal løfte fram røysta til arbeidstakarane i den offentlege debatten. Arbeidstakarane sit med viktig kompetanse og perspektiv som dei i større grad bør bidra med i den offentlege samtalen. Det er viktig at ytringsrommet til arbeidstakarane blir vareteke både internt og eksternt. Arbeidstakarar som varslar om kritikkverdige forhold, skal vernast mot sanksjoner.

2. Profesjonspolitisk arbeid

2.1 Oppgåvene til velferdsstaten skal løysast fagleg forsvarleg og med god kvalitet

FO-medlemmane skal gjennom profesjonskompetansen bidra til å kvalitetssikre og utvikle velferdstenestene. Barnevernspedagogar, sosionomar og vernepleiarar skal ha autorisasjon.

Kompetanse og bemanning er viktig for å sikre forsvarlege tenester. Medlemmane i FO må ha tillit og handlingsrom til å bruke den faglege kompetansen i tenestene.

Profesjonane har ulik kompetanse, utfyller kvarandre og har som samfunnsmandat å sikre tenester av høg kvalitet til menneske i utsette livssituasjonar. FO skal gjere tenesteapparatet medvite om kompetansen som krevst for å dekkje arbeidsområda til aktuelle stillingar.

Samfunnsmandatet som profesjonane har, inneber eit kritisk blick på verdiane og rammene som til kvar ei tid styrer samfunnet. FO-medlemmane er også politiske aktørar, og skal påverke rammevilkår for arbeidet og melde frå når tiltak og tenester får uheldige konsekvensar for samfunn, grupper eller enkeltpersonar.

Det er viktig at kompetansen til den enkelte profesjonen dekkjer kompetansebehova i fagfelt, både gjennom profesjonsutdanninga og vidare profesjonsutvikling. FO skal jobbe for nok studieplassar. Ambisjonane for kvalitet i den profesjonelle kompetansen og

2. Profesjonspolitisk arbeid

profesjonsidentiteten må vere høge. Godkjenningsordningane FO har, bidreg til å sikre rett kompetanse og god kvalitet i velferdstenestene.

Ei tillitsreform i offentlig sektor må fremje høvet dei tilsette har til å nytte fagleg skjønn i profesjonsutøvinga.

2.2 God kvalitet på utdanningane sikrar gode profesjonsutøvarar

Utdanning og kompetanseutvikling skal sikre at kompetansen til studentane og profesjonsutøvarane fyller samfunnsmandatet til profesjonane og gir fagleg tryggleik. Profesjonsutdanningane må vere tilgjengeleg i heile landet, og ha tilstrekkeleg finansiering. Fleirtalet av dei tilsette i profesjonsutdanningane skal ha utdanning tilsvarande profesjonen denne utdannar studentar til. Utdanningane skal ha ei forsvarleg vurdering av føresetnadene for å vere skikka.

Det faglege innhaldet, kvalitetsnivået, omfanget til og lengda på utdanningane skal vareta tenestene og brukarbehova, og i tillegg utvikle ny kunnskap. Det inneber at dei må vere tett på praksisfeltet. Det må vere rom for å utvikle eit eige særpreg og drive med uavhengig forskning. Den spesifikke kompetansen til profesjonsutdanninga skal tydeleggjerast, og tverrfagleg samarbeid skal styrkjast, slik at dei utfyller kvarandre i sosial-, helse- og velferdstenestene.

Nasjonale utdanningsstrukturar skal sikre medlemmane høve til kompetanseheving på ulikt nivå – til dømes etter- og vidareutdanning, klinisk kompetanse, mastergrad og doktorgrad.

2.3 Utdanningane må vere praksisnære og forskingsbaserte

Utdanninga og praksisperiodane skal gi studentane innblikk i praksisfeltet og følgjast opp av kvalifisert rettleiar, helst frå eigen profesjon. Tenestestadene skal vere forplikta til å ta imot studentar i praksisstudium, og leggje til rette for rettleiing og eit godt læringsmiljø.

FO vil ha ein heilskapleg gradsstruktur med bachelor, master og doktorgrad. Både tverrfaglege masterar og profesjonsmasterar skal kunne føre fram til doktorgrad. Sterke kompetanse- og forskingsmiljø ved utdanningsinstitusjonane skal byggjast opp systematisk. Ein

føresetnad for dette er etablering av stipendiat- og doktorgradsstillinger som blir prioriterte til profesjonane som FO organiserer.

Forsking og utviklingsarbeid innanfor sosial-, helse- og velferdstenestene skal styrkjast og utførast i samarbeid med tenestene. FO skal jobbe kontinuerleg med godkjenningsordningar og autorisasjonskrav i tråd med profesjonsutviklinga. Vi må sikre god og tilgjengeleg utdanning i heile landet. Det omfattar både desentraliserte studium og deltids-utdanningar. Utdanningsinstitusjonane har ansvar for å etablere karrierevegar for tilsette med profesjonsbakgrunn i sektoren.

FO skal vere ein aktiv og sentral utdanningspolitisk aktør. FO må bidra i utvikling og forsvarleg bruk av velferdsteknologi og kunstig intelligens.

3. Helse- og sosialpolitikk

FO-medlemmane jobbar innanfor heile spekteret av tenester som velferdsstaten yter, og møter menneske i alle livsfasar. FO skal vere ein aktiv helse- og sosialpolitisk aktør. FN-berekraftmåla som går på arbeid mot fattigdom, ulikskap og klimaendringar, skal vere sentrale for det helse- og sosialpolitiske arbeidet til FO. FO skal synleggjere og motverke samfunnsstrukturar som skaper auka skilnader, fattigdom, sosial ulikskap, uverdige livsvilkår og sosial utstøying. Personar som oppheld seg i Noreg utan identifikasjonspapir eller gyldig opphaldsløyve, skal ha den same retten til helsehjelp som resten av folkesetnaden. Noreg skal vere eit land utan fattigdom. Eit inkluderande arbeidsliv er grunnleggjande for sosial utjamning og førebygging av fattigdom. Personar som av ulike årsaker ikkje kan delta i arbeidslivet, må sikrast eit forsvarleg trygde- og stønadsnivå og meningsfulle aktivitetar.

Personar med særskilde behov skal sikrast individuelt tilrettelagde tenester frå yrkesutøvarar med høg fagleg kompetanse på fagområdet. Tenestene må vere baserte på tverrprofesjonelt og tverrsektorielt samarbeid. Brukarar av velferdstenester er viktige bidragsytarar med tanke på å betre og utvikle tenestene. Å vere ein ressurs og aktør i eige

liv er ein føresetnad for utvikling og endring. Medrårerett og brukarmedverknad skal sikrast.

FO skal sjå til at alle får individuelt tilrettelagde tenester i eit livsløps-perspektiv. FO skal gjennom fagleg og politisk påverknad vere ein pådrivar for at eldre får hjelpa og omsorga dei har behov for, når dei treng det. Den profesjonsfaglege kompetansen vi sit med, skal bidra til å påverke politikken og den politiske viljen til å vareta den kulturelle bakgrunnen, rettane og sjølvråderetten til dei eldre.

3.1 God kvalitet og tilgjengelege velferdstenester for alle.

Ein velferdsstat bygd på solidaritet og likeverd er ein føresetnad for å oppnå og oppretthalde eit samfunn som er godt for alle. FO meiner at velferdsordningane i størst mogleg grad skal vere universelle og i offentleg regi. Det må sikrast gode og målretta ordningar for enkelt-personar og grupper med særskilde behov. Velferdsstaten generelt, og trygdeordningar spesielt, er avgjerande for å nå målet om å delta i eit samfunn der alle har dei same rettane og moglegheitene.

Ideelle organisasjonar er eit supplement til velferdstenester i offentleg regi. Tenesta skal vidareutviklast gjennom driftsoverskot. Ideelle og kommersielle tilbod skal regulerast av det offentlege. Ideelle organisasjonar skal ha stabile vilkår og ikkje vere prisgitte marknads-baserte, kommersielle anbodsordningar. Drifta av sjukehus skal sikrast betre folkevald styring og kontroll ved at ein i staden for marknads-økonomiske prinsipp nyttar faglege og tenestlege behov som styringsparameterar. Offentlege tenester må byggjast slik at ein ikkje gjer seg avhengig av kommersielle aktørar.

Alle i Noreg skal bu trygt, ha ein akseptabel bustandard og vere i stand til å betale buutgiftene sine. Det er viktig å førebyggje og motverke bustadløyse, og bustadsosialt arbeid skal vere eit prioritert område. Bustadtilbodet må vere stort og variert nok til å vareta ulike behov.

3.2 Sterke lokalsamfunn

Kommunalt lokaldemokrati sikrar innbyggjarane god velferd. Gode lokalsamfunn blir bygde ved å gi kommunane tydeleg ansvar og nok

ressursar til å yte gode tenester, og det skaper grunnlag for deltaking og demokrati. Eit sterkt lokalstyre føreset openheit, innsyn og høg grad av deltaking, også der tenester blir ytte i samarbeid eller partnerskap med andre (t.d. i form av interkommunalt samarbeid). Endringar i kommune-strukturen skal vere baserte på lokaldemokrati.

Politisk merksemd på kommunale velferdsoppgåver – med klare målsetjingar og nødvendige økonomiske prioriteringar – gir gode velferdstenester som resultat. Kor godt kommunane evnar å løyse velferdsoppgåver, avheng av økonomiske rammer og rett kompetanse nær folkesetnaden. FO skal jobbe for å sikre nødvendige økonomiske rammevilkår.

3.3 God oppvekst for barn og unge

Alt arbeid med barn skal skje i tråd med barnekonvensjonen til FN. Konvensjonen skal leggjast til grunn for statusen barnet har som eige rettssubjekt. Både barn og unge sjølve, og dei som jobbar med barn, unge og familiane deira, skal vere kjende med konvensjonen. Barn skal sikrast rettar, påverknadskraft og medverknad på alle arenaer og samfunnsområde, og i avgjerder som omhandlar barn.

Barn har rett til forsvarleg omsorg og vern. Barn skal vekse opp i tryggleik, kjærleik og forståing, og så langt som råd i eigen familie eller eige nettverk. Barnevernet skal fungere som tryggleiksnett for at barn og unge får ein god oppvekst. Barnevernslova skal gjelde alle barn som oppheld seg i Noreg.

Barn skal ha likeverdige tilbod og gode og trygge oppvekstvilkår

Alle oppvekstarenaer skal vere tilgjengelege for alle barn, uavhengig av kva funksjonsnivå barnet har og korleis økonomien til familien ser ut. Samfunnet har eit særleg ansvar for barn i utsette livssituasjonar. Familiane til barn med omfattande behov for hjelp skal få avlasting og bli varetekte med gode rammevilkår for familielivet. Tenestetildelinga må skje på ein heilskapleg og samordna måte.

Tidleg innsats er med på å førebyggje psykiske og sosiale utfordringar seinare i livet. Gode helsestasjonar, barnehagar, skular,

skulehelsetenester og skulefritidsordningar er sentralt for alle barn. Tverrfagleg kompetanse som omfattar sosialfagleg kompetanse på desse arenaene er eit viktig verkemiddel for at alle barn skal føle tryggleik og tilhøyrse, ha god utvikling og gode læringsrammer. Tenestene skal ha forsvarleg kapasitet og kompetanse, og vere koordinerte og tverrfaglege. Alle barn skal kunne delta på fritidsaktivitetar uavhengig av økonomi.

FO krev nulltoleranse for mobbing og alle former for trakassering på arenaer der barn og ungdom ferdist.

4. Kvinne- og likestillingspolitikk

FO er ein feministisk organisasjon, og har særleg fokus på kvinne- og likestillingspolitikk nasjonalt og internasjonalt. Feminisme er samlenemning for ideologi, idétradisjon, etikk, politikk og akademisk verksemd som primært handlar om kvinnefrigjer, men òg om fridom, likestilling og rettferd for alle. Dei største utfordringane knytte til likestilling kjem av samfunnsstruktur som må endrast. Avdekking og motarbeidinga av kultur, haldningar og struktur som fører til kvinneundertrykking, er viktige element i arbeidet for å oppnå reell likestilling.

FO ønskjer eit samfunn der alle har like rettar, plikter og påverknadskraft i arbeidslivet, samfunnet og heimen, uavhengig av kjønn. Økonomisk sjølvstende er ein føresetnad for likestilling. Likeløn og verdsetjingsdiskriminering skal stå høgt på den offentlege dagsordenen.

4.1 Kvinnepolitikk

Likestilling er ein føresetnad for kvinnefrigjer. I FO er ein særleg oppteken av å styrkje posisjonen som kvinner har i arbeidslivet. Arbeidslivet og organisasjonslivet skal ha rammevilkår som legg til rette for at kvinner kan delta aktivt. Kvinner skal rekrutterast inn i leiarstillingar. Auka kvinne-deltaking i styrande organ i eigen organisasjon og i LO sikrar demokratisk balanse. Det føreset gode rammevilkår og tilrettelegging for ulike livsfasar og behov.

* <https://snl.no/feminisme>

Det er eit offentleg ansvar å redusere omfang og skadeverknad av vald i nære relasjonar, seksuelle overgrep, seksuell trakassering, tvangs-ekteskap, kjønnslemlesting, menneskehandel og prostitusjon. Dette er i stor grad knytt til maktubalanse i samfunnet, og kvinner er spesielt utsette.

FO må jobbe for at det skal vere tilgjengelege krisesenter for alle i heile landet, med særleg fokus på utsette grupper.

Det er dokumentert at helsevesenet manglar kjønnsperspektiv og kjønns spesifikk kunnskap. Kvinnehelse har framleis låg status når det gjeld både forskning, finansiering og prioritering. FO skal jobbe for at det blir utnemnt eit offentleg utval som vurderer arbeidshelsa til kvinner. Ei hovudoppgåve for utvalet må vere å problematisere og utforske ulikskapar i arbeidsbelastningane i kvinne- og mannsdominerte yrke. Det kan til dømes vere emosjonelle belastningar, sekundær traumatisering og vedvarande stressituasjonar.

Kvinner har i dag dårlegare soningsforhold enn menn. Det må sikrast likeverdige soningsforhold over heile landet. Dette gjeld særleg tilgangen på relevant arbeidstrening og opplæring, og høvet til å halde kontakt med barn og familie.

4.2 Likestillingspolitikk

Ein grunnleggjande føresetnad for eit inkluderande samfunn er likebehandling av menneske uavhengig av kjønn, funksjonsevne, kjønns- og seksualitetsmangfald, livsfase, livssyn, etnisk bakgrunn og kultur. Individuelt tilpassa tenestetilbod føreset at helse- og sosialarbeidarar har kompetanse til å jobbe innanfor ulike kulturelle rammer.

Deltaking i arbeidslivet skaper sosial tilhøyrsløse og inkludering. Dei grunnleggjande menneskerettane til personar med nedsett funksjonsevne blir ikkje innfridde. Personar med nedsett funksjonsevne skal i Noreg ha dei same menneskerettane som andre, og FN-konvensjonen om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD) må difor integrerast i menneskerettslova.

Mangfald kan gjere arbeidslivet, organisasjonane og samfunnet som heilskap rikare på kunnskap, språk, kulturuttrykk, haldningar og livssyn. I det fleirkulturelle Noreg må det vere rom for store skilnader i levemåte, kultur og religion.

FO skal ha fokus på likestillingsutfordringar på område der eitt kjønn eller éin bestemt kjønnsidentitet er tydeleg overrepresentert. Offentlege tenesteytarar skal så langt som råd spegle mangfaldet i folkesetnaden, og ein må stimulere til at fleire menn vel helse- og sosialfaglege utdanningar og yrke. Arbeidslivet skal ha rammevilkår som legg til rette for kjønns mangfald i alle delar av arbeidslivet.

Samfunnet må verdsetje og bidra til å skape ein inkluderande og universell infrastruktur som gjer det enklare for alle å delta i arbeidslivet.

5. Klima og miljø

Ifølgje FNs klimapanel hastar det med å gjere omleggingar for å avgrense klimautsleppa, at vi tilpassar oss klimaendringane og oppnår ei berekraftig utvikling. FO sluttar seg til at vi må auke investeringane i klimatiltak, kutte overforbruket og sikre naturmangfaldet og økosystema. Vi må stoppe den gradvise nedbygginga av naturen. Oljeleitinga på norsk sokkel må innstillast med éin gong slik FNs klimapanel anbefaler, og den eksisterande produksjonen må reduserast i tråd med målsetjingane i Parisavtalen.

Klima- og miljøendringane skaper nye utfordringar for helse- og sosialarbeidarar, og vi må i større grad inkludere klima- og miljøperspektiv i arbeidet vårt. Klimaendringane fører til negative konsekvensar for livsgrunnlag, fysisk og psykisk helse og sosiale forhold. Overforbruk er eit problem i Noreg og dei fleste land i verda. FO skal vere ein pådrivar for at styresmaktene får på plass tiltak for eit redusert og meir berekraftig forbruk. FO skal arbeide for å redusere eige klimaavtrykk og gjere miljømedvitne val ved innkjøp av varer og tenester.

Innføring av klimatiltak må gjerast på ein sosialt berekraftig måte. FO skal jobbe for at dei mest sårbare i samfunnet blir inkluderte i omstillinga. Eit samfunn med små lønsskilnader og gode velferdsordningar er essensielt for å få det til. Dialog og trepartssamarbeid er viktig, og tillitsvalde må involverast når arbeidsplassane skal planleggje og setje i verk tiltak for å vareta klima og natur. FO skal jobbe for at personar med avgrensa økonomiske ressursar blir inkluderte på ein sosialt berekraftig måte.

6. Internasjonalt samarbeid og solidaritet

I ei tid med store klimaendringar, geopolitiske utfordringar og fleire pågåande samfunnskriser og konflikhtar er internasjonalt samarbeid og solidaritet viktigare enn nokon gong. Klima- og miljøproblem påverkar livsgrunnlaget til alle, og skaper helserelaterte og sosiale problem. Utfordringane er størst for dei som allereie har det vanskelegast. FO er forkjempar for velferdsstaten og kollektive løysingar, og står såleis i opposisjon til ein marknadsliberalistisk ideologi. Noreg skal føre ein human flyktning- og asylpolitikk i tråd med anbefalingane frå FN og internasjonale konvensjonar.

Faglege og demokratiske rettar, mangfald og solidaritet må styrkjast gjennom nordisk, europeisk og internasjonalt fagforeiningssamarbeid. Slik FO ser det, gjer globaliseringa det nødvendig med auka fagforeinings- og profesjonsfagleg samarbeid og internasjonal fagutveksling blant helse- og sosialarbeidarar.

6.1 Fagforeiningssamarbeid på tvers av landegrenser løysar internasjonale utfordringar

Verdssamfunnet har framleis sterkt press på seg til å liberalisere handel med tenester gjennom ulike handelsavtalar og tenestedirektiv frå EU. Presset om å leggje offentlege tenester ut på anbod held fram i mange kommunar, og kan støtte seg på internasjonalt regelverk som Noreg har slutta seg til gjennom EØS-avtalen. FO meiner at Noreg i større grad bør nytte handlingsrommet i EØS-avtalen til å sikre rettane til arbeidstakarane, og ta omsyn til klima, miljø og natur i arbeidslivet.

6.2 Profesjonsfagleg dialog bidreg til internasjonal fagutveksling

Ei globalisert verd får konsekvensar og byr på utfordringar for helse- og sosialfagleg arbeid. Migrasjon og innvandring skaper kulturelle møte som gir oss nye utfordringar. Ein felles arbeidsmarknad i EU/EØS-området skaper utfordringar for faglege standardar, autorisasjonsordningar og utdanningskrav. Det er viktig å skape arenaer for profesjonsfagleg dialog på tvers av landegrensene, og delta på dei.

6.3 Internasjonalt solidaritetsarbeid sikrar global forståing og engasjement

Gjennom internasjonalt solidaritetsarbeid møter vi menneske frå land der menneskerettar og faglege rettar blir brotne, og der krig, diktatur og undertrykking pregar kvardagen.

FO støttar helse- og sosialarbeidarar i desse landa for at dei skal få høve til å organisere seg, drive fagleg og politisk kamp, fagutvikling og fagutveksling. FO skal samarbeide med etablerte bistands- og hjelpeorganisasjonar, og leggje til rette for medverknad og engasjement lokalt.

FO er uroa over den aukande trusselen om bruk av atomvåpen i pågåande konflikhtar. FO appellerer til regjeringa om å sign

Kontakt oss

FO (Fellesorganisasjonen)
Mariboesgate 13
Pb 4693 Sofienberg
0506 OSLO

kontor@fo.no
+47 919 19 916

Stå opp for trygghet

FO (Fellesorganisasjonen) er fagforeningen og profesjonsforbundet for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.